

ผลการเสริมสร้างความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาปฏิบัติการวิชาชีพครูตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

Effect of Enhancing Pre-Service Teachers' Ability in Designing Instruction Based on the Professional Learning Community (PLC) Approach

เรวณี ชัยเขาวรัตน์ ขาริณี ตรีวิทย์ และ อัมพร ม้าคนอง

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไปเมื่อเข้าร่วมกระบวนการเสริมสร้างความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาปฏิบัติการวิชาชีพครูตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาภาคสนามในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2558 โดยการสัมภาษณ์ การสังเกตและการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งตรวจสอบคุณภาพของข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากกรณีศึกษา 11 คน ครูพี่เลี้ยง 13 คน อาจารย์นิเทศก์ 5 คน เพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาเมื่อเข้าร่วมกระบวนการ

ผลการศึกษาพบว่า เมื่อเข้าร่วมกระบวนการกรณีศึกษาทุกคนสามารถแก้ไขปัญหาในการออกแบบการเรียนการสอนได้ทุกปัญหาทำให้กรณีศึกษามีความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเปลี่ยนแปลงไป ดังนี้ (1) สามารถกำหนดโครงสร้างและการจัดลำดับเนื้อหาสาระได้เหมาะสม (2) สามารถเลือกใช้วิธีสอนและเทคนิคการสอนสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ และจุดประสงค์การเรียนรู้ (3) สามารถเลือกใช้วิธีสอนและเทคนิคการสอนหลากหลายมากขึ้น ใช้วิธีสอนอื่นนอกเหนือจากการบรรยาย (4) สามารถจัดลำดับขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ต่อเนื่องและสอดคล้องกัน (5) สามารถออกแบบกิจกรรมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ และ (6) สามารถกำหนดแนวทางการวัดและประเมินผลสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

คำสำคัญ: ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ / ความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอน / นักศึกษาปฏิบัติการวิชาชีพครู

Abstract

The purpose of this study was to study the pre-service teachers' ability in designing instruction when they were participating in the process for enhancing pre-service teachers' ability in designing instruction based on the professional learning community (PLC) approach. This study relied on qualitative methodology and data were collected from 11 case studies of pre-service teachers, including 13 school mentors and 5 university supervisors in the first semester of the academic year 2015 by interview, participatory observation and documentary research for the findings of pre-service teachers' ability to change in designing instruction.

The study found that when participating in the process, all of the cases can solve all of the problems in designing instruction. The ability in designing the instruction of pre-service teachers has changed as follows: (1) The structure and sequence of contents can be appropriately defined. (2) The teaching method and instructional technique can be used in accordance with the content. (3) The choice of teaching methods and teaching techniques is more diversified. (4) Ability exists to design a sequence of learning activities with continuity and consistency. (5) Designing instruction which provides the opportunities for students to engage in the activities and (6) Identifying measurement and evaluation consistencies.

KEYWORDS: PROFESSIONAL LEARNING COMMUNITY (PLC) / INSTRUCTIONAL DESIGN ABILITY / PRE-SERVICE TEACHER

บทนำ

กระบวนการออกแบบการเรียนรู้การสอนมีความสำคัญต่อการสอนของครู ดังที่ Arends (1997) อธิบายว่า สิ่งที่สำคัญต่อวิชาชีพครูและบุคคลที่จะมาประกอบวิชาชีพครู คือ ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้การสอนและการวางแผนการสอน เนื่องจากการวางแผนการสอนเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดของการสอน สอดคล้องกับ McCutcheon and Milner (2002, as cited in Arends, 2012) และ Martinez (1998) ที่ระบุว่า กระบวนการวางแผนการเรียนรู้การสอน และกระบวนการตัดสินใจเลือกแนวทางการสอนเป็นเรื่องยากสำหรับครูที่ไม่มีประสบการณ์ และการเรียนรู้จากผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่าก็เป็นเรื่องยากเช่นกัน ทั้งที่ทั้ง 2 ทักษะดังกล่าวสำคัญสำหรับผู้ที่ไม่มีความสามารถในการสอน และครูใหม่ควรได้รับการช่วยเหลือให้เกิดการเรียนรู้จากผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่า

การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากนักศึกษาชั้นปีที่ 5 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในปีการศึกษา 2556 จำนวน 100 คน ระหว่างการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครูในสถานศึกษา พบว่า นักศึกษารับรู้ว่าตนเองสับสนในการเลือกใช้วิธีสอนให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระและวัตถุประสงค์ และคิดว่าตนเองมีข้อจำกัดในการเลือกใช้สื่อและเทคโนโลยีในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 และ 3.79 ตามลำดับ รวมทั้งจากการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาชั้นปีที่ 5 จำนวน 136 คน ก่อนออกฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครูในสถานศึกษา และเก็บข้อมูลจากอาจารย์คณะครุศาสตร์จำนวน 12 คน ในปีการศึกษา 2557 เพื่อวิเคราะห์เกี่ยวกับความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้การสอนของนักศึกษา พบว่า องค์ประกอบที่นักศึกษาส่วนใหญ่มีการรับรู้ถึงตนเองอาจมีข้อจำกัด คือ การเลือกกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่ทำให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

ข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยด้านครุศึกษาเกี่ยวกับความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้การสอนของนักศึกษาครู (กิตติพร ปัญญาภิบาล, 2548; อัญชลี ตนานนท์, และสิริพร จันทวรรณ, 2548; Levin, Daniel, Hammer, David, & Coffey, 2009 อ้างถึงใน พศิน แดงจวง, 2554; Brown & Melear, 2007; Ramaligela, 2012) ที่สรุปได้ว่าการขาดประสบการณ์ในการสอน รวมทั้งขาดการเชื่อมโยงระหว่างความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ทำให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีปัญหาและสับสนในการออกแบบการเรียนรู้การสอน และไม่สามารถลำดับขั้นตอนในการถ่ายทอดความรู้และเนื้อหาให้กับนักเรียน เติบโตขึ้นจากการเรียนรู้ไม่ละเอียดและไม่สอดคล้องกัน ตลอดจนไม่สามารถหาวิธีจัดการหรือกระตุ้นให้นักเรียนคิดและเกิดการเรียนรู้ และไม่ประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้

การฝึกหัดครูของหลายประเทศตระหนักถึงความสำคัญของระบบสนับสนุนโดยเพื่อนร่วมงานระหว่างอยู่ในกระบวนการฝึกสอน เนื่องจากระบบการให้คำปรึกษาจากพี่เลี้ยงและเพื่อนมีผลต่อการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาครู โดยได้อธิบายว่า กระบวนการฝึกสอนนั้นไม่เน้นที่พี่เลี้ยงเพียงคนเดียว แต่เน้นที่ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครู ซึ่ง Kristmanson, Lafargue, and Culligan (2011) พบว่า การแบ่งปันประสบการณ์ระหว่างสมาชิกชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพจะช่วยให้เกิดการสะท้อนคิดที่ช่วยส่งเสริมการปฏิบัติและการสืบสอบของนักศึกษาครู ทั้งนี้ Koh and Divaharan (2011) อธิบายว่า การสะท้อนคิดทำให้เห็นแนวคิดและที่มาของการเชื่อมโยงข้อมูลความรู้และการปฏิบัติ โดยการสะท้อนคิดเป็นขั้นตอนที่สำคัญและอาจช่วยให้ นักศึกษาที่ออกแบบการเรียนการสอนเกิดความชัดเจนและเกิดการเชื่อมโยงแต่ละขั้นตอนไปโดยปริยาย (Britton, Paine, Pimm and Raizen, 2003 as cited in Luft et al., 2011) และพบว่า ความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยและโรงเรียนเป็นสิ่งที่จำเป็นในการศึกษาของนักศึกษาครู (Carter, 2012) โดย Wang, Odell, and Schwillle (2008) พบว่า การฝึกสอนและระบบการให้คำปรึกษามีผลต่อการจัดการเรียนการสอนของครูฝึกสอนหรือครูที่ขาดประสบการณ์

ปัญหาและข้อค้นพบข้างต้น แสดงให้เห็นว่า การส่งเสริมให้นักศึกษาครูสามารถออกแบบการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนของนักศึกษา และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สะท้อนคิดร่วมกับเพื่อนนักศึกษา ครูพี่เลี้ยง รวมทั้งอาจารย์นิเทศก์ช่วยให้นักศึกษาครูเกิดการเรียนรู้และสามารถการออกแบบการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับบริบทยิ่งขึ้น แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ซึ่งเป็นแนวคิดการพัฒนา ที่ว่าด้วยกระบวนการสร้างการเปลี่ยนแปลงโดยเรียนรู้จากการปฏิบัติงานของสมาชิก ผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การวิพากษ์วิจารณ์ การสะท้อนผลการปฏิบัติ การทำงานร่วมกัน การร่วมมือร่วมพลัง การมุ่งเน้นกระบวนการเรียนรู้ การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และการดำเนินการอย่างเป็นองค์รวม โดย ราชบัณฑิตยสถาน (2558) ให้คำจำกัดความคำว่า Professional Learning Community หรือ PLC ว่าเป็น “ชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ” หมายถึง การรวมกลุ่มกันของผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาในลักษณะของชุมชนเชิงวิชาการที่มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยใช้กระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติ การถอดบทเรียน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

การศึกษาของ Meyer (2002) พบว่า การเข้าร่วมเป็นสมาชิกในชุมชนการเรียนรู้จะทำให้ครูที่ไม่มีประสบการณ์ได้ประโยชน์จากการเป็นสมาชิกในชุมชนการเรียนรู้ โดย PLC

จะกระตุ้นให้เกิดการสนทนาสะท้อนการปฏิบัติ ทำให้สมาชิกในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพได้รับรู้และมุ่งเน้นการร่วมมือกันเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน (ณรงค์ฤทธิ์ อินทนาม, 2553; Hipp & Weber, 2008; Hord, 2008) อาจกล่าวได้ว่า การนำแนวคิด PLC มาใช้ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ช่วยให้ครูที่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ และนักศึกษาปฏิบัติการวิชาชีพครูเกิดการรวมตัวกันเป็นสมาชิกชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพภายในสถานศึกษา และการรวมตัวและร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สะท้อนคิดเกี่ยวกับการออกแบบการเรียนการสอนน่าจะช่วยให้นักศึกษาปฏิบัติการวิชาชีพครูได้รับข้อมูลย้อนกลับจากครูที่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ในทิศทางที่สอดคล้องกัน ทำให้นักศึกษาครูที่อยู่ในสาขาวิชาเดียวกันได้ร่วมกันเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง และได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับครูที่เลี้ยง รวมทั้งอาจารย์นิเทศก์ซึ่งมีประสบการณ์ในการสอนมากกว่า ซึ่งอาจช่วยส่งเสริมให้นักศึกษาปฏิบัติการวิชาชีพครูสามารถเชื่อมโยงระหว่างความรู้ภาคทฤษฎีและการปฏิบัติในสถานศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

อย่างไรก็ตาม สิ่งสำคัญประการหนึ่งในการเสริมสร้างความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาปฏิบัติการวิชาชีพครูคือ การทำความเข้าใจสภาพปัญหาเกี่ยวกับการออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาปฏิบัติการวิชาชีพครู เพื่อให้สามารถดำเนินการแก้ไขสภาพปัญหาดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาปฏิบัติการวิชาชีพครูที่เปลี่ยนแปลงไปเมื่อเข้าร่วมกระบวนการเสริมสร้างความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาปฏิบัติการวิชาชีพครูตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

วิธีการวิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพนี้ เก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาปฏิบัติการวิชาชีพครู 11 คน เป็นนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย 5 คน และสาขาวิชาสังคมศึกษา 6 คน ที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในโรงเรียนประถมศึกษา 4 แห่ง ในจังหวัดหนึ่งทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน โดยดำเนินการวิจัย 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ก่อนการศึกษาภาคสนาม ในช่วงปีการศึกษา 2557 เป็นการทำความเข้าใจข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัญหาในการออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษา โดยการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากนักศึกษาเพื่อระบอบุญประกอบของความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาที่มีปัญหาและจำเป็นต้องได้รับการพัฒนา และ

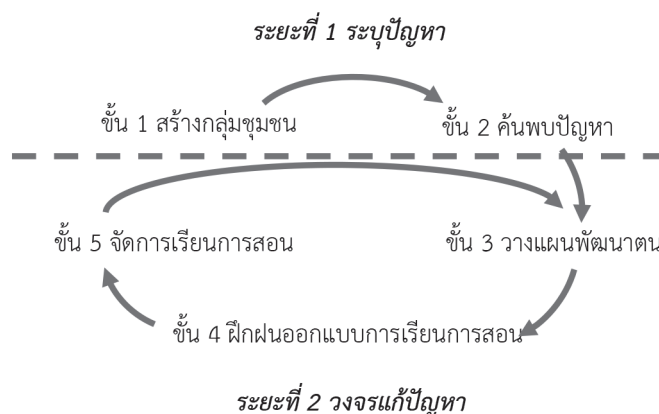
ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบการเรียนการสอน แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย วางแผนการดำเนินการวิจัย รวมทั้งการพัฒนากระบวนการเสริมสร้างความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาปฏิบัติการวิชาชีพครูตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อเป็นแนวทางในระยะที่ 2 ต่อไป

ระยะที่ 2 การศึกษาภาคสนาม ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2558 โดยแบ่งเป็น 2 ระยะ คือ

ระยะแรก ช่วง 1-2 สัปดาห์แรกของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มุ่งเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาในการออกแบบการเรียนการสอนของกรณีศึกษา และ **ระยะที่สอง** ตั้งแต่วางสัปดาห์ที่ 3 ของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพจนกระทั่งปิดภาคการศึกษา ทำการทดลองใช้กระบวนการเสริมสร้างความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาปฏิบัติการวิชาชีพครูตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่พัฒนาขึ้นในระยะที่ 1 ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาปฏิบัติการวิชาชีพครู โดยสามารถสรุปขั้นตอนการดำเนินงานของกระบวนการฯ ได้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การเตรียมความพร้อมและสนับสนุนให้เกิดโครงสร้างการดำเนินการเสริมสร้างความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาปฏิบัติการวิชาชีพครู โดยการสร้างความเข้าใจและเผยแพร่แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพให้แก่นักศึกษา ครูพี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ รวมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การทำความรู้จักสมาชิก การสร้างระบบสื่อสารผ่านเครือข่ายออนไลน์ รวมทั้งการจัดตารางการปฏิบัติงานและการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของสมาชิก

ขั้นที่ 2 การดำเนินการเสริมสร้างความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาปฏิบัติการวิชาชีพครูผ่านวงจรแก้ปัญหา ซึ่งเป็นขั้นตอนที่มุ่งศึกษาความเปลี่ยนแปลงของความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครู ในขั้นนี้จะประกอบด้วย 5 ขั้นตอนย่อย ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 2 ระยะ ดังภาพ

ภาพ 1 การศึกษาภาคสนาม

ระยะที่ 1 ระบุปัญหา ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ได้แก่ (1) รวมกลุ่มชุมชน (2) ค้นพบปัญหา และระยะที่ 2 วงจรแก้ปัญหา ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ (3) วางแผนพัฒนาดน (4) ฝึกฝนออกแบบการเรียนการสอน และ (5) จัดการเรียนการสอน โดยทุกขั้นตอนจะมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสะท้อนผลการปฏิบัติของสมาชิกชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ได้แก่ นักศึกษา ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์อย่างต่อเนื่อง

ขั้นที่ 3 การสร้างกลไกขับเคลื่อนการเสริมสร้างความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาปฏิบัติการวิชาชีพครูตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อให้สมาชิกของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพได้ทบทวนผลการดำเนินงานที่ผ่านมาในแง่มุมต่าง ๆ เพื่อสรุปผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการและสามารถดำเนินการตามกระบวนการได้อย่างต่อเนื่องในระยะยาว

การทดลองใช้กระบวนการฯ ในระยะการศึกษาภาคสนามนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาปฏิบัติการวิชาชีพครูที่เปลี่ยนแปลงไปเมื่อเข้าร่วมกระบวนการฯ จากนักศึกษาที่เป็นกรณีศึกษา ครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ รวมทั้งผู้บริหารสถานศึกษา โดยการศึกษาภาคสนามนั้นประกอบด้วยกิจกรรมหลัก 4 กิจกรรม ซึ่งดำเนินการควบคู่กันเป็นระยะ ดังนี้

1) การเก็บรวบรวมข้อมูล

งานวิจัยเชิงคุณภาพนี้ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสังเกตการมีส่วนร่วมและการศึกษาเอกสาร เพื่อขยายความกว้างและความลึกของข้อมูลที่ใช้ในการตอบคำถามการวิจัย รวมทั้งใช้

ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลแต่ละวิธี นอกจากนั้นผู้วิจัยใช้การบันทึกเสียง และการบันทึกภาพช่วยในการรวบรวมข้อมูล รวมทั้งการบันทึกประจำวัน โดยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่สำคัญประกอบด้วย

(1) การศึกษาเอกสาร ได้แก่ เอกสารเกี่ยวกับการออกแบบการเรียนการสอนของ กรณีศึกษา และเอกสารเกี่ยวกับระบบการนิเทศติดตามการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

(2) การสังเกต ทั้งแบบมีส่วนร่วมและแบบไม่มีส่วนร่วม เพื่อมุ่งศึกษาความสามารถ ในการออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครู โดยการเข้าสังเกต ชั้นเรียนตามวันและเวลาที่กำหนด และการบันทึกการสังเกตชั้นเรียนที่เน้นสังเกตพฤติกรรม การสอน ขั้นตอนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อ และแหล่งการเรียนรู้ ที่ สอดคล้องตามแผนการจัดการเรียนรู้ อันเนื่องมาจากการออกแบบการเรียนการสอนที่กรณี- ศึกษาได้กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้

(3) การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ ใช้ทั้งการสัมภาษณ์แบบเปิดกว้าง (open interview) และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in depth interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐาน ของกรณีศึกษา รวมทั้งข้อมูลของครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ และเพื่อสอบถามเกี่ยวกับ การออกแบบการเรียนการสอนของกรณีศึกษา เช่น ขั้นตอนในการวางแผนการสอน การกำหนดจุดประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ การกำหนดสื่อและแหล่งการเรียนรู้ แนวทางการวัด และประเมินผล การปรึกษาเกี่ยวกับการออกแบบการเรียนการสอนกับครูพี่เลี้ยงและอาจารย์ นิเทศก์ และข้อสงสัยที่เกิดขึ้นขณะกรณีศึกษาดำเนินการสอน

2) การลดทอนข้อมูล ในการศึกษาภาคสนามแต่ละวัน ผู้วิจัยจดบันทึกข้อมูลภาคสนาม บันทึกการสัมภาษณ์ รวมทั้งบันทึกการสังเกต ที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาอ่านทบทวน ลงรหัส และลงความคิดเห็นเบื้องต้น แล้วจึงคัดเลือกเฉพาะข้อมูลที่มีความสำคัญ เกี่ยวข้อง และสอดคล้องกับประเด็นการวิจัย

3) การตรวจสอบข้อมูล ดำเนินการควบคุมการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นระยะ โดยใช้ 3 วิธีหลัก คือ

(1) การให้บุคคลที่อยู่ในปรากฏการณ์ที่ศึกษาได้แก่ กรณีศึกษา ครูพี่เลี้ยง รวมทั้ง อาจารย์นิเทศก์ ตรวจสอบและรับรองความถูกต้อง โดยการอ่านข้อมูลที่ผู้วิจัยสรุปบันทึก การเก็บรวบรวมไว้

(2) การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (triangulation) คือ ตรวจสอบความน่า- เชื่อถือของข้อมูลในด้านวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการที่หลากหลาย ทั้งจากการสังเกต

สัมภาษณ์ และศึกษาเอกสาร และตรวจสอบในด้านแหล่งข้อมูล โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจาก นักศึกษา ครูพี่เลี้ยง รวมทั้งอาจารย์นิเทศก์

(3) การตรวจสอบข้อมูลด้วยการจำแนกข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นความคิดเห็นหรือทัศนคติของผู้ให้ข้อมูล (evaluative data) และส่วนที่เป็นรายละเอียดหรือบอกเล่าเหตุการณ์ จากการบันทึกของผู้วิจัย (descriptive data) เพื่อไม่ให้ข้อมูลทั้งสองส่วนปะปนกัน และตรวจสอบความสอดคล้องของข้อมูล

4) การวิเคราะห์เนื้อหาสำหรับข้อมูลที่ได้จากเอกสาร และการวิเคราะห์แบบอุปนัย โดยเรียบเรียงข้อมูลที่ได้รวบรวมได้ระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูล ผ่านการลดทอนข้อมูล รวมทั้งการตรวจสอบข้อมูล แล้วจึงตีความจากข้อมูลเบื้องต้นที่จัดระบบไว้ เป็นการให้ความหมายกับข้อมูล (conceptualizing the data) เพื่อให้ได้ข้อความที่สื่อความหมายตรงตามกับผู้ให้ข้อมูลต้องการ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้ให้ความหมายไว้ มาจัดหมวดหมู่ (categorize the concepts) โดยผู้วิจัยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Atlas.ti) ช่วยจัดหมวดหมู่ หลังจากนั้นจึงนำข้อมูลที่จัดหมวดหมู่แล้วมาตีความ และสร้างข้อสรุปอุปนัย (analytic induction)

ระยะที่ 3 การสรุปผลการศึกษาภาคสนาม เป็นการดำเนินการเพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาปฏิบัติการวิชาชีพครูที่เปลี่ยนแปลงไปเมื่อเข้าร่วมกระบวนการ รวมทั้งดำเนินการสนทนากลุ่มเพื่อสรุปข้อเท็จจริงและทัศนคติจากนักศึกษา ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผลการเสริมสร้างความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาปฏิบัติการวิชาชีพครูตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นการวิเคราะห์แบบอุปนัยข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยเรียบเรียงข้อมูลที่ได้รวบรวมได้ระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูล ผ่านการลดทอนข้อมูล รวมทั้งการตรวจสอบข้อมูล แล้วตีความจากข้อมูลเบื้องต้นที่จัดระบบไว้ด้วยโปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Atlas.ti) จนสามารถสร้างข้อสรุปอุปนัย (analytic induction)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเสริมสร้างความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาปฏิบัติการวิชาชีพครูตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีประเด็นในการนำเสนอ 2 ประเด็นหลัก คือ

1. สภาพปัญหาในการออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาปฏิบัติการวิชาชีพครูที่เป็นกรณีศึกษา จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาในการออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาปฏิบัติการวิชาชีพครูที่เป็นกรณีศึกษา ในระยะระบุปัญหา ซึ่งเป็นระยะก่อนการแก้ปัญหาหรือการออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาที่ส่งผลต่อปัญหาการเรียนรู้ของนักเรียนในชั้นเรียน

2. ความเปลี่ยนแปลงของสภาพปัญหาในการออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาปฏิบัติการวิชาชีพครู ที่เป็นกรณีศึกษา จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงของความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครูจากการดำเนินการในระยะวงจรแก้ปัญหา

ตัวอย่างข้อมูลเชิงคุณภาพที่แสดงถึงประเด็นความเปลี่ยนแปลงของความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครูที่เป็นกรณีศึกษาแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 ข้อมูลเชิงคุณภาพที่แสดงถึงประเด็นความเปลี่ยนแปลงของความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครู

ประเด็นที่ 1 สามารถกำหนดโครงสร้างและการจัดลำดับเนื้อหาสาระได้เหมาะสม	
สภาพปัญหาก่อนเข้าร่วมกระบวนการ	ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น
(1.1) นักศึกษาปฏิบัติการวิชาชีพครูกำหนดสาระสำคัญหลายสาระพร้อมกันในหนึ่งคาบเรียน เช่น จัดการเรียนการสอนทั้งเรื่องมาตราตัวสะกดตรงตามมาตรา และไม่ตรงตามมาตราในคาบเรียนเดียวกัน “คือในหนังสือกำหนดมาให้ค่ะ อย่างเรื่องนี้ มาตราตัวสะกดตรงตามมาตรา กง กม และตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา กก กบ ให้อยู่ด้วยกันค่ะ...”	(1.1) นักศึกษาปฏิบัติการวิชาชีพครูที่เป็นกรณีศึกษาสามารถกำหนดโครงสร้างและการจัดลำดับเนื้อหาสาระได้เหมาะสมมากขึ้น โดยไม่กำหนดสาระสำคัญหลายสาระพร้อมกันในหนึ่งคาบเรียน เช่น กรณีศึกษาที่ 2 อธิบายว่า “...จากเดิมที่ทำตามหนังสือกำหนด แบบเอามาตราตัวสะกดทั้งตรงทั้งไม่ตรงตามมาตรามาอยู่คาบเดียวกัน ก็เปลี่ยนใหม่...ดูจากเอกสารเก่าๆ ที่เคยเรียนสมัยปี 1-ปี 4 ค่ะ...คาบนี้เลยออกแบบการสอนเรื่องตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา มีแม่กก กค กน แล้วก็ กบ...”

ตาราง 1 (ต่อ) ข้อมูลเชิงคุณภาพที่แสดงถึงประเด็นความเปลี่ยนแปลงของความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครู

ประเด็นที่ 1 สามารถกำหนดโครงสร้างและการจัดลำดับเนื้อหาสาระได้เหมาะสม	
สภาพปัญหาก่อนเข้าร่วมกระบวนการ	ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น
(1.2) นักศึกษาปฏิบัติการวิชาชีพครูกำหนดคาบเรียนหลายคาบเรียนสำหรับสาระสำคัญเดียวกัน เช่น กำหนดแผนการจัดการเรียนรู้ทุกคาบเรียนแยกเป็น 2 แผนการจัดการเรียนรู้ แม้ว่าคาบเรียนนั้นจะเป็นคาบเรียนต่อเนื่อง 2 ชั่วโมงและมีสาระการเรียนรู้เดียวกัน รวมทั้งมีจุดประสงค์การเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน เช่น กรณีศึกษาที่ 1 สะท้อนว่า “...หนูไม่รู้ว่าจะแตกแผนยังไงคะ แบบมันต้องเขียนชั่วโมงละแผนใหม่ หรือชั่วโมงละแผน อย่างนี้สี่สัปดาห์เขียนมัน 4 แผนเลยคะ ...คิดกิจกรรมแบบนำทุกชั่วโมงเลย...”	(1.2) นักศึกษาปฏิบัติการวิชาชีพครูที่เป็นกรณีศึกษาสามารถกำหนดโครงสร้างและการจัดลำดับเนื้อหาสาระได้เหมาะสมมากขึ้น โดยไม่กำหนดคาบเรียนหลายคาบเรียนสำหรับสาระสำคัญเดียวกัน เช่น กรณีศึกษาที่ 1 อธิบายว่า “คาบนี้สอนสระเสียงสั้นคะ หนูสอนสระอ้อสระอุไปแล้ว อันนั้นเป็นสระเสียงยาว”
(1.3) นักศึกษาปฏิบัติการวิชาชีพครูไม่คำนึงถึงสาระการเรียนรู้ที่นักเรียนควรรู้มาก่อน เช่น กำหนดโครงการสอนโดยยึดโครงสร้างตามหนังสือเรียน ทำให้ต้องออกแบบการเรียนการสอนเรื่องคำเป็นคำตาย ก่อนเรื่องมาตราตัวสะกด และเรื่องสระเสียงสั้นเสียงยาว “การกำหนดแผนการจัดการเรียนรู้โดยยึดลำดับก่อนหลังตามที่หนังสือเรียนกำหนดเป็นหลัก เนื้อหาบางเรื่องมันก็ขัดกับหลักการเรียนรู้ของนักเรียนนะ...”	(1.3) นักศึกษาปฏิบัติการวิชาชีพครูที่เป็นกรณีศึกษาสามารถกำหนดโครงสร้างและการจัดลำดับเนื้อหาสาระได้เหมาะสมมากขึ้น โดยคำนึงถึงสาระการเรียนรู้ที่นักเรียนควรรู้มาก่อน เช่น “ปรับโครงสร้างของกำหนดการสอนรายภาคให้เหมาะสม ทำให้ในแต่ละคาบเรียนเนื้อหาสาระมีความสอดคล้องกัน เช่น เรื่องชนิดของคำ แบ่งคาบเรียนเป็น 1) คำนาม คำสรรพนาม 2) คำกริยา คำวิเศษณ์ 3) คำบุพบท 4) คำสันธาน และ 5) คำอุทาน และ ทบทวนชนิดของคำ ...”
อาจารย์นิเทศก์คนที่ 3	กรณีศึกษาที่ 3

ตาราง 1 (ต่อ) ข้อมูลเชิงคุณภาพที่แสดงถึงประเด็นความเปลี่ยนแปลงของความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครู

ประเด็นที่ 2 สามารถเลือกใช้วิธีสอนและเทคนิคการสอนที่สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ และจุดประสงค์	
สภาพปัญหาก่อนเข้าร่วมกระบวนการ	ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น
(2.1) นักศึกษาปฏิบัติการวิชาชีพครูไม่รู้หลักการสอน ไม่รู้วิธีและเทคนิคที่เหมาะสม เช่น กรณีศึกษาที่ 4 จัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย เนื้อหาสาระเกี่ยวกับการอ่านจับใจความจากเนื้อเรื่องที่กำหนด โดยการอ่านเรื่องให้นักเรียนฟัง แล้วให้นักเรียนตอบคำถาม “...อย่างพวกหลักภาษานี้พอจะรู้ว่าต้องสอนยังไงบ้าง แต่อย่างเนื้อหาแบบนี้ค่ะ พวกการอ่านจับใจความ คัดลายมือ เขียนจดหมาย เขียนเรื่องตามจินตนาการ ย่อความ เรื่องแบบนี้ไม่รู้จะสอนยังไงเลยค่ะ ก็เลยแบบทำให้ดูไป คือหนูเลยเหมือนจะสอนอยู่คนเดียว ให้เด็กทำตามไปเลยค่ะ” กรณีศึกษาที่ 4	(2.1) นักศึกษาปฏิบัติการวิชาชีพครูที่เป็นกรณีศึกษา รู้หลักการสอน รู้วิธีและเทคนิคที่เหมาะสม และสามารถเลือกใช้วิธีสอนและเทคนิคการสอน สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ และจุดประสงค์การเรียนรู้มากขึ้น เช่น “กรณีศึกษาที่ 4 ออกแบบการเรียนการสอน เรื่อง การเขียนเรื่องตามจินตนาการ กิจกรรมการเรียนรู้เริ่มจากการฝึกทักษะการเรียบเรียงข้อความจากภาพ โดยให้นักเรียนเล่าเรื่องจากภาพที่มีความต่อเนื่องกัน 5 ภาพ ตัวแทนนักเรียนเล่าเรื่องจากภาพ จนเป็นเรื่องราวเดียวกัน จากนั้นจึงสรุปหลักการเขียนเรื่องตามจินตนาการ และให้นักเรียนวาดภาพพร้อมเขียนเรื่องความยาวประมาณ 10 บรรทัด ในใบงานที่กำหนด ก่อนหมดเวลากรณีศึกษาผู้แทนนักเรียนให้ออกไปเล่าเรื่องที่แต่งหน้าชั้นเรียน”
(2.2) นักศึกษาปฏิบัติการวิชาชีพครูรู้หลักการสอน รู้วิธีและเทคนิคการสอน แต่เลือกใช้วิธีสอนและเทคนิคการสอนไม่สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ และจุดประสงค์การเรียนรู้ เช่น กรณีศึกษาที่ 1 รู้ว่าควรมีเพลงหรือนิทานเพื่อนำเข้าสู่บทเรียน แต่เริ่มจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้นักเรียนฟังเพลง ดังดอกไม้ บานและทำท่าประกอบการร้องเพลง จากนั้นจึงเล่านิทานเรื่องผีตานี ซึ่งเป็นนิทานที่มีชุดคำสระอึ ประกอบภาพกรณีศึกษาที่ 1: “จริง ๆ เพลงที่ร้องมันน่าจะแบบไปด้วยกันกับเรื่องที่สอน” อาจารย์นิเทศก์: “นั่นสิ คือร้องเพลงได้ใหม่ ก็ร้องได้ แต่ที่นี้ดังดอกไม้บานนี่มันไม่มีสระอึไง หนูเลยต้องเอาผีตานีมาอีก ถ้าเพลงมันเป็นสระอึ เราก็ไม่ต้องเล่านิทานซ้ำใหม่ ...ทำสื่อมาก็อยากให้ใช้ให้คุ้มค่านะคะ”	(2.2) นักศึกษาปฏิบัติการวิชาชีพครูที่เป็นกรณีศึกษาสามารถเลือกใช้วิธีสอนและเทคนิคการสอน สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้และจุดประสงค์การเรียนรู้มากขึ้น เช่น “กรณีศึกษาที่ 1 ออกแบบการเรียนการสอน เรื่อง การแจกลูกคำ (สระ โอะ โอ เอะ เอ) กิจกรรมการเรียนรู้เริ่มจากการเล่านิทานรังก ซึ่งประกอบไปด้วยรังก 4 รัง ตามรูปสระอะ โอ เอะ เอ จากนั้นนักเรียนไปที่รังกแต่ละรัง แล้วตัวแทนพยัญชนะจับคู่กับบัตรสระจากรังนกละละรัง เพื่อนำเข้าสู่บทเรียนเกี่ยวกับการประสมพยัญชนะ และ สระ แล้วออกเสียงคำที่แตกต่างกันไป แล้วในช่วงการทำกิจกรรมจึงให้ผู้เรียนออกมาหยิบตัวแทนพยัญชนะจับคู่กับไขในรังก แล้วฝึกอ่านออกเสียง สกกดคำ และการแจกลูกคำ...”

ตาราง 1 (ต่อ) ข้อมูลเชิงคุณภาพที่แสดงถึงประเด็นความเปลี่ยนแปลงของความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครู

ประเด็นที่ 3 สามารถเลือกใช้วิธีสอนและเทคนิคการสอนหลากหลายมากขึ้น	
สภาพปัญหา ก่อนเข้าร่วมกระบวนการ	ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น
(3.1) นักศึกษาปฏิบัติการวิชาชีพครูไม่รู้วิธีสอนอื่น และใช้วิธีการสอนแบบบรรยายเป็นหลัก เช่น กรณีศึกษาที่ 8 ออกแบบการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ โดยเน้นการบรรยาย และให้นักเรียนศึกษาจากหนังสือเรียน แล้วทำแบบฝึกหัดลงในสมุดประจำวิชาเท่านั้น	(3.1) นักศึกษาปฏิบัติการวิชาชีพครูที่เป็นกรณีศึกษา รู้และเข้าใจเกี่ยวกับการใช้วิธีสอนแบบอื่น ๆ และสามารถเลือกใช้วิธีสอนและเทคนิคการสอนที่หลากหลายมากขึ้น เช่น กรณีศึกษาที่ 8 สะท้อนว่า “...ผมกลัวแบ่งกลุ่มให้เด็กทำกิจกรรมแบบเล่นเกมแข่งกัน คือสอนแบบไม่ต้องอ่านหนังสือ เด็กสนุก ไม่น่าเบื่อ...”
(3.2) นักศึกษาปฏิบัติการวิชาชีพครูรู้วิธีสอนอื่น นอกเหนือจากการบรรยาย แต่มีข้อจำกัดในการนำวิธีการสอนอื่นไปใช้ เช่น กรณีศึกษาที่ 6 ออกแบบการเรียนการสอนเรื่องพุทธประวัติ โดยเน้นการบรรยายประกอบหนังสือเรียน แม้จะรู้ว่าไม่ควรใช้การบรรยาย แต่ก็เลือกวิธีการบรรยายมาเป็นหลักในการจัดการเรียนการสอน “จริงๆ หนูอยากแบบให้มีแสดงบทบาทสมมติอะไรแบบนี้ หรือให้ดูพวกคลิปวิดีโอจะเป็นคนแสดง หรือเป็นการดูอะไรแบบนี้ค่ะ นักเรียนน่าจะสนใจ เข้าใจเรื่องได้ง่ายกว่าอ่านจากหนังสือเองค่ะ แต่มันก็แบบ...เวลาอะไรแบบนี้ไม่พอ ห้องที่จะพาเด็กไปดูก็ไม่มี ก็เลยต้องแบบเล่าเอาเอง” กรณีศึกษาที่ 6	(3.1) นักศึกษาปฏิบัติการวิชาชีพครูที่เป็นกรณีศึกษา สามารถเลือกใช้วิธีสอนและเทคนิคการสอนที่หลากหลายมากขึ้น เช่น “กรณีศึกษาที่ 6 จัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง การบวช ใช้วิธีสอนโดยใช้เกม โดยการให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์คุณสมบัติของผู้บวชนิเวศน์ และอุปสมบท โดยใช้ข้อมูลจากบัตรประโยคที่กรณีศึกษาเตรียมมา ติดบนกระดานดำให้สอดคล้องกับภาพการบวชนิเวศน์และการอุปสมบท และนำนักเรียนสรุปความแตกต่างระหว่างการบวชนิเวศน์ และการอุปสมบท สุดท้ายจึงให้นักเรียนทำใบงานเกี่ยวกับการบวชนิเวศน์และการอุปสมบทเป็นรายบุคคล”

ตาราง 1 (ต่อ) ข้อมูลเชิงคุณภาพที่แสดงถึงประเด็นความเปลี่ยนแปลงของความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครู

ประเด็นที่ 4 สามารถจัดลำดับขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ต่อเนื่องและสอดคล้องกัน	
สภาพปัญหาที่ก่อนเข้าร่วมกระบวนการ	ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น
(4.1) นักศึกษาปฏิบัติการวิชาชีพครูไม่รู้ว่าลำดับขั้นตอนควรต่อเนื่องและสอดคล้องกัน เช่น กรณีศึกษาที่ 1 ออกแบบ การเรียนการสอนเรื่อง การสะกดคำ โดยในตอนต้นจะใช้การเล่านิทาน แล้วให้นักเรียนช่วยกันบอกว่าในเรื่องมีสัตว์อะไรบ้าง แล้วก็สรุปข้อคิดที่ได้จากเรื่อง จากนั้นก็จะให้นักเรียนท่อง ก.ไก่ ถึง ฮ.นกยูง และให้นักเรียนฝึกอ่านสะกดคำตามบัตรคำที่เตรียมมา สุดท้ายคือให้นักเรียนทำใบงานเรื่องการแจกลูก ซึ่งลำดับขั้นตอนของกิจกรรมไม่มีความต่อเนื่องสอดคล้องกัน จากการสัมภาษณ์กรณีศึกษาพบว่า กรณีศึกษาไม่รู้ว่าลำดับขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรต่อเนื่องและสอดคล้องกัน ผู้วิจัย: “ทำไมช่วงแรกของการจัดกิจกรรมถึงต้องร้องเพลงหรือเล่านิทานคะ” กรณีศึกษาที่ 1: “ไม่รู้จะทำให้เด็กนักเรียนสนใจยังไงคะ ป.1 เอง เคยดูคลิปวิดีโอแนะนำการสอนตอนนั้นเค้าสอนเรื่องอักษรสามหมู่คะ มีนิทานมาเล่าให้นักเรียนฟังก่อนตอนแรก เด็กสนใจมาก...” ผู้วิจัย: “แล้วในคลิปที่ดู นิทานเกี่ยวกับอะไรคะ” กรณีศึกษาที่ 1: “ก็เกี่ยวกับเรื่องอักษรสามหมู่คะ... เอาจตัวอักษรจากนิทานมาให้เด็กทำกิจกรรมต่อ” ผู้วิจัย: “แล้วนิทานหรือเพลงที่เราใช้ เามาจัดกิจกรรมต่อเนื่องได้แบบนั้นมั๊ยคะ” กรณีศึกษาที่ 1: “...นั่นสิคะ หนูไม่เคยคิดเลยคะ” (4.2) นักศึกษาปฏิบัติการวิชาชีพครูรู้ว่าลำดับขั้นตอนควรต่อเนื่องสอดคล้องกัน แต่ออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่ต่อเนื่องสอดคล้อง เช่น การศึกษาชั้นเรียนของกรณีศึกษาที่ 9 ในช่วงแรกพบว่า แม้ว่าการฝึกศึกษาจะให้นักเรียนแบ่งกลุ่มแต่เป็นการแบ่งกลุ่มเพื่ออ่านหนังสือเรียน ไม่ได้ใช้กระบวนการกลุ่มในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ “คือหนูรู้ว่าควรจัดกิจกรรมแบบอื่น ๆ แล้วถ้าแบ่งกลุ่มแล้วมันควรให้นักเรียนได้ทำอะไรจาก การแบ่งกลุ่มอะไรแบบนั้น แต่คือ ก็นึกไม่ออก...” กรณีศึกษาที่ 9	(4.1) นักศึกษาปฏิบัติการวิชาชีพครูที่เป็นกรณีศึกษาเห็นว่าลำดับขั้นตอนควรต่อเนื่องและสอดคล้องกัน และสามารถ ลำดับขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ต่อเนื่องและสอดคล้องกันมากขึ้น เช่น “กรณีศึกษาที่ 1 เริ่มการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยให้นักเรียนฟังนิทานเรียงๆ ประกอบการวาดภาพ และการเขียนพยัญชนะและสระของกรณีศึกษา โดยกรณีศึกษาวาดรังนกสองรัง รังแรกมีไข่พยัญชนะ รังที่สองมีไข่สระ จากนั้นแม่นกคาบไข่จากรังที่หนึ่งรังที่สองมาผสมกันเป็นคำ ให้นักเรียนอ่านคำที่กรณีศึกษาเขียนแบบแจกลูก ผู้เรียนอ่านเสียงดังฟังชัด ทั้งในช่วงที่ผู้สอนให้อ่านเอง และผู้สอนให้อ่านตาม กรณีศึกษาให้นักเรียนแต่ละกลุ่มผสมพยัญชนะ-สระ โดยเลือกจากไข่ในรังนก แล้วออกเสียงแจกลูกเป็นคำต่าง ๆ แลกกับดาวของกลุ่ม กิจกรรมในช่วง 15 นาทีสุดท้ายของคาบเรียน คือ กรณีศึกษาเขียนตารางแจกลูกคำบนกระดานดำ แล้วให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันคิด ส่งตัวแทนเติมคำบนกระดานคำที่ละกลุ่ม เมื่อเสร็จกรณีศึกษาจึงชี้ชวนนักเรียนกลุ่มอื่น ๆ ให้อ่านคำตอบของเพื่อนพร้อมทั้งเฉลยคำตอบ นักเรียนจึงได้ทำใบงานบางส่วนไปพร้อม ๆ กัน ก่อนที่แต่ละคนจะทำใบงานที่ได้รับมอบหมายของตัวเอง” (4.2) นักศึกษาที่เป็นกรณีศึกษาสามารถลำดับขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ต่อเนื่องและสอดคล้องกันมากขึ้น เช่น การสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรณีศึกษาที่ 9 พบว่า “กรณีศึกษาที่ 9 จัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องยุคสมัยทางประวัติศาสตร์โดยให้นักเรียนเรียงลำดับป้ายยุคที่วางสลับตำแหน่งไว้ แล้วทบทวนลำดับการเกิดของแต่ละยุค เชื่อมโยงถึงการถ่ายทอดวิทยาการและความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนที่อยู่ในยุคสมัยต่างๆ ทำให้นักเรียนสร้างข้อสรุปได้ว่าแต่ละยุคจะเกิดการเปลี่ยนแปลงโดยพัฒนาตนให้มีวิวัฒนาการสูงขึ้น...”

ตาราง 1 (ต่อ) ข้อมูลเชิงคุณภาพที่แสดงถึงประเด็นความเปลี่ยนแปลงของความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครู

ประเด็นที่ 5 สามารถออกแบบกิจกรรมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้	
สภาพปัญหา ก่อนเข้าร่วมกระบวนการ	ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น
ซึ่งมีลักษณะ “ลอกคำตอบ” จากในหนังสือเรียนทำให้ นักเรียนบางส่วนนั่งเล่น หรือทำกิจกรรมอื่น ๆ “ในช่วงที่ให้นักเรียนอ่านหนังสือ แล้วทำแบบฝึกหัด ครู ดูว่านักเรียนไม่ค่อยให้ความสนใจ หรือไม่มีส่วนร่วมในการเรียน บางทีเค้าก็เกิดการเบื่อหน่ายในการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะนี้ อย่างลืมนะว่าประวัติศาสตร์มันยาวขม กับเด็กมัธยมเนอะ ถ้าสอนไม่สนุกยิ่งไปกันใหญ่...” อาจารย์เนเทศ์คนที่ 5 “หนูก็ไม่ทราบว่าจะทำยังไงให้นักเรียนที่มีปัญหาเข้าร่วมกิจกรรมและทำงานได้ค่ะ” กรณีศึกษาที่ 11	พระมหากษัตริย์ในสมัยอยุธยา แล้วให้นักเรียนร่วมกันบอกว่าพระมหากษัตริย์แต่ละพระองค์อยู่ในราชวงศ์ใด และนำบัตรคำพระนามพระมหากษัตริย์ใส่ในกระเป๋านั่ง ตามราชวงศ์ จากนั้นอธิบายเชื่อมโยงเข้าสู่ระบบการปกครองสมัยอยุธยาโดยสรุปจำนวนพระมหากษัตริย์ 33 พระองค์ ว่า มีจำนวนพระมหากษัตริย์จำนวนมากช่วงระยะเวลาการปกครองสมัยอยุธยาจึงแบ่งออกเป็น 3 ช่วง คือ อยุธยาตอนต้น อยุธยาตอนกลาง (หรือสมัยปฏิรูป) และอยุธยาตอนปลาย จากนั้นจึงอธิบายรูปแบบการปกครองสมัยอยุธยาในแต่ละยุคประกอบแผนผังสรุป
สภาพปัญหา ก่อนเข้าร่วมกระบวนการ	ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น
จากการเก็บรวบรวมข้อมูลพบว่า นักศึกษาที่เป็นกรณีศึกษา รู้หลักการวัดและประเมินผล แต่ไม่สามารถกำหนดแนวทางการวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ เช่น ในชั้นเรียนของกรณีศึกษาที่ 1 พบว่า นักเรียนบางส่วนทำใบงานไม่ได้ อาจเนื่องจากใบงานที่กรณีศึกษาใช้มีลักษณะการนำเสนอสาระการเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ระหว่างจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนบางส่วนมีความสับสน “คือจริง ๆ หนูรู้ว่าเรื่องที่ให้เด็กทำใบงานมันไม่ค่อยตรงกับเรื่องที่สอนค่ะ ไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ด้วย แต่คือแค่ให้เด็กหัดสะกด แล้วก็อ่านในห้อง บางทีครูที่เลี้ยงก็บอกว่ามันไม่มีชิ้นงาน” กรณีศึกษาที่ 1	จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้หลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า นักศึกษาสามารถกำหนดแนวทางการวัดและประเมินผลได้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เช่น กรณีศึกษาที่ 1 สามารถอธิบายแนวทางที่ใช้ในการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ได้ ดังนี้ “...อย่างตอนให้นักเรียนออกไปหยิบบัตรคำ แล้วอ่านสะกดค่ะ เขาก็อ่านได้ แล้วก็แยกได้ว่าสระอะไรเป็นอะไร ตอนทำใบงาน เค้าที่เดินดูหนูก็เห็นเค้าทำได้นะคะ ทำถูกกันเยอะอยู่... น่าจะเพราะมันสอดคล้องกับเรื่องที่สอนไปมั้งคะ แล้วก็อธิบายวิธีทำชัดขึ้น มีเล็อกตัวอย่างมาให้ดูด้วย ทั้งข้อที่เป็นสระอี สระอุเลย”

ข้อมูลจากตาราง พบว่า เมื่อเข้าร่วมกระบวนการ กรณีศึกษาทั้ง 11 คน สามารถแก้ไข

ปัญหาในการออกแบบการเรียนการสอนทั้ง 6 ปัญหา ทำให้นักศึกษาปฏิบัติการวิชาชีพครูมีความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเปลี่ยนแปลงไป โดยสามารถกำหนดโครงสร้างและการจัดลำดับเนื้อหาสาระได้เหมาะสม ทำให้กำหนดสาระสำคัญในหนึ่งคาบเรียนได้เหมาะสม ไม่กำหนดสาระสำคัญหลายสาระพร้อมกันในหนึ่งคาบเรียน และไม่กำหนดคาบเรียนหลายคาบเรียนสำหรับสาระสำคัญเดียวกัน รวมทั้งยังคำนึงถึงสาระการเรียนรู้ที่นักเรียนควรรู้มาก่อน สามารถเลือกใช้วิธีสอนและเทคนิคการสอนสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ และจุดประสงค์การเรียนรู้ เลือกใช้วิธีสอนและเทคนิคการสอนหลากหลายมากขึ้น และสามารถลำดับขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ต่อเนื่องและสอดคล้องกัน ออกแบบกิจกรรมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ และกำหนดแนวทางการวัดและประเมินผลสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

อภิปรายผล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพที่แสดงถึงประเด็นปัญหาและการเปลี่ยนแปลงของสภาพปัญหาในการออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครูที่เป็นกรณีศึกษา พบว่า ประเด็นปัญหาหลักที่กรณีศึกษามีร่วมกัน คือ ปัญหาการเลือกใช้วิธีสอนและเทคนิคการสอนไม่สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ และจุดประสงค์การเรียนรู้ และปัญหาการเลือกใช้วิธีสอนและเทคนิคการสอนไม่หลากหลาย สอดคล้องกับผลการศึกษาของ รสริน เจริมไธสง (2554) ที่ศึกษาสภาพปัญหาในการออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาครู พบว่า นักศึกษาครูเลือกใช้วิธีสอนหรือรูปแบบการเรียนการสอนไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ และเลือกใช้เทคนิควิธีสอนไม่หลากหลาย รวมทั้ง นักศึกษาครูไม่สามารถระบุถึงจุดอ่อนของแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ออกแบบไว้ ทำให้นักศึกษาไม่สามารถปรับปรุงการออกแบบการเรียนการสอนของตนเองได้ โดยปัญหาเกี่ยวกับการออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครูนั้นสามารถเกิดขึ้นใหม่ได้เสมอ เมื่อสถานการณ์ เช่น เนื้อหาสาระ บริบทชั้นเรียน เปลี่ยนแปลงไป โดยพบว่า บางสภาพปัญหา กรณีศึกษาบางคนสามารถแก้ไขได้สมบูรณ์ในวงจรแก้ปัญหาหนึ่ง เมื่ออยู่ในอีกรวงจรแก้ปัญหาพบว่า สภาพปัญหาดังกล่าวอาจเกิดขึ้นซ้ำได้อีก เนื่องจาก เนื้อหาสาระ และบริบทชั้นเรียนเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

ผลจากข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงช่องว่างระหว่างความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาครู และความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนตามมาตรฐานวิชาชีพครูที่ครูสภาพกำหนดไว้ในมาตรฐานที่ 4 ว่า ครูจะต้องสามารถออกแบบ

การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน สามารถเลือกใช้ พัฒนาและสร้างสื่ออุปกรณ์เสริม การเรียนรู้ของผู้เรียน และสามารถจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ อย่างไรก็ตาม จากการเก็บข้อมูลภาคสนาม พบว่า สภาพปัญหาในการออกแบบการเรียนการสอนของกรณี ศึกษาลดลงจากเดิม เมื่อพิจารณาพบว่า มีปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้ความสามารถในการออกแบบ การเรียนการสอนของนักศึกษาเปลี่ยนแปลงไป ดังนี้

(1) การร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสะท้อนผลหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของ สมาชิกชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ได้แก่ กรณีศึกษา ครูพี่เลี้ยง รวมทั้งอาจารย์นิเทศก์ ช่วยให้ สามารถค้นพบสภาพปัญหาการออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาได้ชัดเจนยิ่งขึ้น และ สภาพปัญหาในการออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาล้วนสอดคล้องกัน เมื่อสามารถ แก้ไขปัญหาหนึ่งได้ จะส่งผลต่อการแก้ไขปัญหาลื่น ๆ เช่น การจัดลำดับเนื้อหาสาระที่ เหมาะสมในแต่ละคาบเรียนจะส่งผลต่อการออกแบบการเรียนการสอน ทำให้กรณีศึกษา ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ และจุดประสงค์การเรียนรู้ รวมทั้ง ช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้มากขึ้น เนื่องจากกระบวนการออกแบบ การเรียนการสอนมักเริ่มต้นที่การระบุปัญหาในการออกแบบการเรียนการสอน โดยต้อง พิจารณาว่า ปัญหานั้นสามารถแก้ไขได้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนที่จะออกแบบหรือไม่ และจำเป็นต้องใช้สื่อการเรียนรู้ และความรู้ รวมทั้งทักษะที่จำเป็นอะไรบ้าง (Morrison , Ross, Kemp, & Kalman, 2011)

(2) การประสานความร่วมมือกันระหว่างครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ ช่วยให้นักศึกษาได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการออกแบบการเรียนการสอนในทิศทางที่ ไม่ขัดแย้งกัน และช่วยสนับสนุนซึ่งกันและกัน เนื่องจากบางคำแนะนำของอาจารย์นิเทศก์อาจ ไม่เหมาะสมกับบริบทการนำไปใช้ในชั้นเรียนของกรณีศึกษา การร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่าง สมาชิกชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จะช่วยให้กรณีศึกษาเกิดการผสมผสานข้อมูล ความรู้ที่เป็น ประโยชน์ต่อการนำไปใช้ได้อย่างแท้จริง

(3) ในกระบวนการมีขั้นตอนให้นักศึกษาได้ฝึกฝนออกแบบการเรียนการสอน และ หลังจากทีนักศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางที่ได้ออกแบบไว้ สมาชิกชุมชนการเรียนรู้ ทางวิชาชีพจะร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสะท้อนผลการปฏิบัติเกี่ยวกับการออกแบบการเรียน การสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรณีศึกษา ทำให้กรณีศึกษาจะได้ทบทวน สะท้อนคิด เกี่ยวกับข้อจำกัด จุดที่ควรปรับปรุงในการออกแบบการเรียนการสอนของตนเอง ซึ่งการทบทวน วิเคราะห์จุดอ่อน จุดดีของการออกแบบการเรียนการสอนในตัวอย่างแผน การจัดการเรียนการสอน และแผนการจัดการเรียนการสอนของตนเอง จะช่วยให้นักศึกษา

สามารถระบุจุดดี จุดอ่อนของการออกแบบการเรียนการสอน เพื่อใช้ในการออกแบบการเรียนการสอนและปรับแผนการเรียนการสอนใหม่ที่มีประสิทธิภาพ และมีคุณค่าแตกต่างจากแผนการจัดการเรียนการสอนเดิม (รสริน เจริญไธสง, 2554)

(4) การร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสมาชิกในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ช่วยให้นักศึกษาได้ฝึกวิเคราะห์จุดดี จุดบกพร่องของการออกแบบการเรียนการสอนทั้งของตนเองรวมทั้งเพื่อนนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ รวมทั้งได้ข้อ มูลที่เป็นประโยชน์ต่อการออกแบบการเรียนการสอนของตนเองในครั้งต่อไป ซึ่งข้อมูลดังกล่าว อาจเป็นข้อมูลที่เกิดจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสะท้อนผลการปฏิบัติของตัวนักศึกษาเอง หรือของเพื่อนนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพภายในสถานศึกษาเดียวกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ Niess (2008) ที่เสนอว่า กลยุทธ์ที่สำคัญที่ทำให้นักศึกษาครูสามารถพัฒนาความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนได้ ก็คือ การให้นักศึกษาครูที่อยู่ในสาขาวิชาเดียวกันได้เรียนรู้ร่วมกันผ่านประสบการณ์ตรงในกลุ่มนักเรียนที่แตกต่างกันไป โดยการตัดสินใจระบุประเด็นหัวข้อที่จะวางแผนการสอน และออกแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้ครูฝึกศึกษาสามารถแก้ไขปัญหาการออกแบบการเรียนการสอนของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการอภิปรายข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาปฏิบัติการวิชาชีพครูตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ประกอบด้วย ปัจจัยภายใน คือ การระบุสภาพปัญหาในการออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาแต่ละคนชัดเจน และ มุ่งเน้นที่การแก้ไขปัญหาดังกล่าวเป็นหลัก รวมทั้งมีการสนับสนุนให้สมาชิกชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพมีโอกาสสังเกตการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษา และโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้รวมทั้งสะท้อนผลการออกแบบการเรียนการสอนและการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษา ทำให้นักศึกษาเห็นความสำคัญของผลที่เกิดขึ้นจากการออกแบบการเรียนการสอน และพยายามแก้ไขปัญหาการออกแบบการเรียนการสอนของตนเองที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน และปัจจัยภายนอก คือ การได้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับนักศึกษาที่อยู่ในสาขาวิชาเดียวกัน การได้รับคำแนะนำจากครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ รวมทั้งการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งก่อนและหลังออกแบบการเรียนการสอน และหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางที่ออกแบบไว้ทำให้นักศึกษาได้ทบทวน วิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนของการออกแบบการเรียนการสอนและแผนการจัดการเรียนรู้ของตน ซึ่งปัจจัยดังกล่าวล้วนมีความสำคัญและส่งผลให้นักศึกษาเกิดพัฒนาการด้านการออกแบบการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ควรคำนึงถึงสภาพปัญหาในการออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาครู เพื่อให้สามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาในการออกแบบการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม และควรพิจารณาการดำเนินการให้สอดคล้องกับบริบทการทำงานภายในสถานศึกษาแต่ละแห่ง เนื่องจากเป็นการดำเนินการที่ต้องดำเนินการอย่างค่อยเป็นค่อยไป ให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมการทำงานภายในสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป มีประเด็นการวิจัยที่น่าสนใจดังนี้ (1) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการแก้ไขปัญหาคือการออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาครูภายหลังการเข้าร่วมกระบวนการในฐานสมาชิกชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ร่วมกับครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ (2) การศึกษาสภาพปัญหาการออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาครูในบริบทที่แตกต่างกันไป เช่น สังกัดของสถานศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ สาขาวิชาเอก และ (3) การศึกษาผลของกระบวนการเสริมสร้างความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาครูตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่มีต่ออาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยง

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กิตติพร ปัญญาภิญโญผล, อัญชลี ตนานนท์, และสิริพร จันทวรรณ., (2548). รูปแบบการมีส่วนร่วมของบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (รายงานผลการวิจัย). เชียงใหม่ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ณรงค์ฤทธิ์ อินทนาม. (2553). การพัฒนาหลักเทียบสำหรับการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- รสริน เจริญไธสง. (2554). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการไตร่ตรองเชิงวิพากษ์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาครู. (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2558). พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.

พศิน แต่งจวง. (2554). *รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรทางการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: ดวงกมล พับลิชชิ่ง.

ภาษาอังกฤษ

Arends, R. I. (1997). *Classroom instruction and management*. New York: McGraw-Hill.

Arends, R. I. (2012). *Learning to teach* (9th ed.). New York: McGraw-Hill.

Brown, S., & Melear, C. (2007). Preservice teachers' research experiences in scientists' laboratories. *Journal of Science Teacher Education*, 18(4), 573-597.

Carter, B. (2012). Facilitating preservice teacher induction through learning in partnership. *Australian Journal of Teacher Education*, 37(2).

Hipp, K. K., & Weber, P. (2008). Developing a professional learning community among urban school principals. *Journal of Urban Learning, Teaching, and Research*, 4, 46-56.

Hord, S. M. (2008). Evolution of the professional learning community: revolutionary concept is based on intentional collegial learning. *Journal of Staff Development*, 29(3), 10-13.

Koh, J. H., & Divaharan, H. (2011). Developing pre-service teachers' technology integration expertise through the TPACK-developing instructional model. *Journal of Educational Computing Research*, 44(1), 35-58.

Kristmanson, P. L., Lafargue, C., & Culigan, K. (2011). From action to insight: A professional learning community's experiences with the European language portfolio. *Canadian Journal of Applied Linguistics*, 14(2), 53-67.

Luft, J. A., Firestone, J. B., S.S., Ortega, I., Adams, K., & Bang, E.. (2011). Beginning secondary science teacher induction: A two-year mixed methods study. *Journal of Research in Science Teaching*, 48(10), 1199-1224.

Martinez, K. (1998). Supervision in preservice teacher education: Speaking the unspoken. *International Journal of Leadership in Education*, 1(3), 279-296.

- Meyer, T. (2002). Novice teacher learning communities: An alternative to One-on-One mentoring. *American Secondary Education*, 31(1), 27-42.
- Morrison, G. R., Ross S.M., Kemp. J.E., & Kalman, H. (2011). *Designing effective instruction* (6th ed.). Hoboken, NJ: John Wiley & Sons.
- Niess, M. L. (2008). *Handbook of technological pedagogical content knowledge (TPCK) for educators*. New York: Routledge for the American Association of Colleges for Teacher Education.
- Ramalgela, S. M. (2012). Can lesson plan affect lesson presentation? A case of mathematics student teachers' teaching practice in schools. *International Proceedings of Economics Development and Research*, 47(19), 87-91. Retrieved from [http:// www.ipedr.com/vol47/019-ICERI2012-S10008.pdf](http://www.ipedr.com/vol47/019-ICERI2012-S10008.pdf)
- Wang, J., Odell, S. J., & Schwille, S. A. (2008). Effects of teacher induction on beginning teachers' teaching: A critical review of the literature. *Journal of Teacher Education*, 59(2), 132-152.

.....

ผู้เขียน

นางสาวเรวณี ชัยเขาวรัตน์ นิสิตดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อีเมล: poy_poy3@hotmail.com

อาจารย์ ดร.ธาริณี ตรีวรรณ อาจารย์ประจำสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อีเมล: charinee.t@hotmail.com

รองศาสตราจารย์ ดร.อัมพร ม้าคนอง อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาคณิตศาสตร์ ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อีเมล: aumporn.m@chula.ac.th